

ВЕЛИЧАНСТВЕНА ОБИЧНОСТ ПОЕЗИЈЕ

Ако је већ својим раним стиховима одредила свој песнички поступак као упризорење спољашњих феномена, слика из окружења, упијања и „читања“ детаља, онда је Тања Крагујевић томе остала доследна током целог свог песничког трајања и претрајавања. Упркос извесним – увек врло продуктивним – поетичким променама, у поезији Тање Крагујевић живот сâм, са својим стрепњама и страховима, оличен у једном детаљу, остаје главна песничка тема. Тај детаљ може бити све – и свуда: у „лишћу под стопалима“, у „рубљу на конопцу“, у „флешевима саобраћајних сигнала“, у „титрају бисерних наушница“. Та „величанствена обичност“ оспољава се песничким рефлексом који из сваке слике и сваког детаља узима срж и од ње чини семе песме. Стога начин поетизације свакодневног може бити различит, али у поезији Тање Крагујевић *песничка слика* остаје доминантна – њена упечатљивост, њена издвојеност, њена (ре)креација. Речи су у овој поезији тачне и бремените смислом. Та тачност потиче из нечега што бисмо могли назвати *поштењем* и *непоткупљивошћу*. Када је исписала стих: „Заволех те из живота моја Музо“, Тања Крагујевић је одредила и омеђила свој песнички корак. Омеђила га је на начин који подразумева гледање и слушање, рефлексiju и емоцију, утисак и памћење. Подразумева тај поетички приступ и дијалог и препирање, са собом и другима, са природом и људима. Подразумева и дијалог са сабеседницима, песницима који се уписују у њену свест и њену поезију својим гласовима стављеним у нови контекст. И на тај начин песникиња је исписивала своје збирке – од прве *Вратио се Волођа* из 1966. године, преко оних из седамдесетих година прошлога века – *Несан* и *Студ*, те оних које су дуго спремане и онда се једна за другом појављивале оних оловних година с почетка деведесетих (*Осмејак омчице*, *Дивљи булевар*, *Мушка срма*), до оних које су недавно указале на нове потенцијале „певања и мишљења“ Тање Крагујевић – *Хлеб од ружа* и *Од светлости, од прашине*. О свим овим менама и трагањима, поетичким диверсификацијама и симултаностима сведочи и избор који је песникиња, као лауреат Награде Задужбине „Десанка Максимовић“ за 2015. годину, сама сачинила ове године (*Трн о свили*).

И као што је својим песничким збиркама учврстила сопствено место у традицији српске поезије, посебно оне друге половине двадесетог столећа, тако је Тања Крагујевић својим преданим уредничким радом, првенствено у оној доброј, старој „Народној књизи“, а потом и у другим издавачким кућама у новије време, укоревњивала у српску културу домаћу, али и страну песничку реч. Под њеним уредничким жигом на једном месту, у књигама одабраних стихова, деца су могла да читају своје омиљене класике – Мирослава Антића, Милована Данојлића, Добрицу Ерића, Милована Витезовића, Душка Радовића. Са схватањем да је нова рецепција класичних дела увек могућа и, штавише, пожељна, уредила је издање изабраних дела Милутина Бојића. Тек тако, на једном месту, Бојић се коначно може читати у разним својим валерима и разним жанровима. А будући богате ерудиције, свесна дубоке повезаности српске књижевности са светским токовима, учинила је да под њеном уредничком руком још једном на српском језику проговоре Антоан де Сент Егзипери, Марина Цветајева, Урсула Легвин, Михаил Булгаков, Херман Хесе. Посебно је, наравно, инвентиван био њен уреднички рад када је у питању поезија. Ни у то – данас нам се чини срећније време – није поезија била толико читана и на таквом гласу као роман или новела. Али, за то што су генерације младих људи имале прилику да се упознају са тада савременим светским песницима, имају у првом реду да захвале Тањи Крагујевић. Својим чулом за

разнородне поетичке приступе и стилове, а да би их све приближила читаоцима, покренула је, данас легендарну, песничку едицију „Alpha Lyrae“. И онда смо, из године у годину, читали и пречитавали, напамет учили и са страшћу казивали сихове Алена Гинзберга, Карла Сандберга, Јанија Рица, Силвије Плат, Чеслава Милоша, па Бродског, Борхеса, Ружевица, и многих других. Та авантура која нам је показивала да, ето, сви песници овога света јесу и наши домаћи песници, да је песма ванпросторни и ванвременски феномен – та је авантура плод изузетног труда и ванредне емоције Тање Крагујевић, која нам је показала да и уреднички рад може бити итекако креативан.

Захваљујући свести саме Тање Крагујевић да заоставштина једнога књижевника и других креативних чланова њене породице може бити не само сведочанство о самој песнику, већ и културолошки документ првога реда, и захваљујући разумевању и ванредном труду људи који су приредили ову изложбу; напосе, захваљујући томе што Историјски архив Београда схвата своју изузетну улогу чувара и презентатора културне баштине овога града и ове земље – сада се и сви посетиоци могу уверити у тачност стихова Тање Крагујевић: „Тешка је без поезије ноћ на земљи“.

проф. др Бојан Ђорђевић
Филолошки факултет Универзитета у Београду